

Sygn. akt II CSK 520/12

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego
w G.

przy uczestnictwie G. Z.

o wpis hipoteki przymusowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 18 kwietnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 8 maja 2012 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania oraz
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 12 marca 2012 r. Sąd Rejonowy w P. uchylił dokonany przez referendarza sądowego na wniosek Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. wpis hipoteki przymusowej do kwoty 1.511 zł na nieruchomości dłużnika G. Z. i oddalił wniosek o jej wpis. Wnioskodawca Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego w G. domagał się we wniosku wpisania w księdze wieczystej nr [...] prowadzonej dla nieruchomości dłużnika G. Z. hipoteki przymusowej na rzecz wnioskodawcy na podstawie załączonej do wniosku decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w G. z dnia 7 grudnia 2011 r. określającej wysokość zobowiązania podatkowego G. Z., do której dołączył kserokopie dowodu jej odbioru przez dłużnika i pełnomocnictwa udzielonego w postępowaniu podatkowym przez dłużnika dla osoby, która potwierdziła odbiór decyzji, potwierdzone za zgodność z oryginałem przez Naczelnika Urzędu Skarbowego.

W ocenie tego Sądu istniała przeszkoda do dokonania wpisu w postaci niedołączenia do decyzji oryginałów dokumentów warunkujących przyjęcie, że została ona doręczona zgodnie z art. 35 § 2 ust. 1 lit. b Ordynacji podatkowej - ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., Nr 749 ze zm.) i może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej. W świetle art. 250 § 1 k.p.c. przedłożona kopia dowodu doręczania nie potwierdza doręczenia decyzji podatkowej dłużnikowi.

Postanowieniem z dnia 8 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację wnioskodawcy od powyższego postanowienia podzielając jego motywy prawne oraz wskazał, że wnioskodawca był uprawniony na podstawie art. 250 § 1 k.p.c. do potwierdzenia za zgodność z oryginałem odpisu decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego pochodzącej od niego, nie miał natomiast takiego uprawnienia w odniesieniu do dokumentów nie pochodzących od niego, a więc dowodu doręczania tej decyzji uczestnikowi i sporządzonego przez niego pełnomocnictwa.

W skardze kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego wniesionej imieniem wnioskodawcy przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa skarżący przytoczył obie ustawowe podstawy zarzucając naruszenie:

- 1) art. 626² § 3 k.p.c. w zw. z art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6 lipca 1982 r. (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r., Nr 124, poz. 1361 ze zm. - dalej jako u.k.w.h) w zw. z art. 35 § 2 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej przez uznanie, że urzędowo uwierzytelnione odpisy decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego i dowodu jej doręczenia nie są wystarczającą podstawą wpisu hipoteki przymusowej ustanowionej na podstawie doręczonej decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego.
- 2) art. 31 ust. 1 u.k.w.h w zw. z art. 250 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. przez uznanie, że organ władzy publicznej może urzędowo poświadczyć tylko te dokumenty znajdujące się w aktach tego organu, które pochodzą od niego,
- 3) art. 110 u.k.w.h w zw. z art. 35 § 2 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej przez ich niezastosowanie, mimo zaistnienia przesłanek do ustanowienia hipoteki przymusowej na podstawie doręczonej decyzji.

Wnosił o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 250 § 1 k.p.c. zdanie pierwsze, jeżeli dokument znajduje się w aktach organu, o którym mowa w art. 244 § 1 k.p.c. (według tego przepisu organu władzy publicznej), wystarczy przedstawić urzędowo poświadczony przez ten organ odpis lub wyciąg dokumentu. Przepis art. 250 § 1 k.p.c. ustanawiając wyjątek od zasady, że przeprowadzenie w postępowaniu cywilnym dowodu z dokumentu dotyczy dokumentu oryginalnego, pozwala zastąpić dokument oryginalny jego poświadczonym przez organ odpisem, nie różnicując przy tym dokumentów na urzędowe i prywatne. Z brzmienia art. 250 § 1 k.p.c. nie wynika, by możliwość jego stosowania była ograniczona jedynie do dokumentów pochodzących od organu sporządzającego poświadczony odpis. Odesłanie w treści

tego przepisu do art. 244 k.p.c. dotyczy jedynie wymienionego w nim organu, określając tym samym zakres podmiotowy stosowania art. 250 § 1 k.p.c., nie odnosi się natomiast do dalszej treści art. 244 k.p.c. i charakteru wymienionych w nim dokumentów.

Jak trafnie wskazuje się w piśmiennictwie, przepis art. 250 § 1 k.p.c. będący wyrazem podwyższonego zaufania do organów władzy publicznej ma na celu zapewnienie ciągłości funkcjonowania tych organów, bez zakłócania ich funkcjonowania czasowym przekazywaniem do sądu posiadanych w aktach organu dokumentów.

Zgodnie z § 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych z dnia 18 stycznia 2011 r. (Dz. U. nr 14, poz. 67 ze zm.) definiującego pojęcie „akt sprawy” oznacza ono dokumentację zawierającą informacje potrzebne przy rozpatrywaniu danej sprawy oraz odzwierciedlającą przebieg jej załatwiania i rozstrzygnięcia. W tak określonym pojęciu, użytym w art. 250 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. mieszczą się - na gruncie niniejszej sprawy - dokumenty dotyczące uczestnika w postaci decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego, dowodu jej doręczenia podatnikowi oraz pełnomocnictwa do jego reprezentowania w postępowaniu podatkowym.

Odpowiednikiem art. 250 § 1 k.p.c. jest w postępowaniu administracyjnym przepis art. 76a k.p.a wprowadzony ustawą z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw o uwierzytelnianiu dokumentów (Dz. U. Nr 216, poz. 296 ze zm.). Tą samą ustawą wprowadzone zostały także w innych ustawach zmiany poszerzające możliwość uwierzytelnienia odpisów dokumentów, których celem tak jak w przypadku art. 250 § 1 k.p.c., w jego przyjętej wykładni, jest zmniejszenie uciążliwości polegającej na konieczności wyzbywania się przez stronę postępowania często na długi czas oryginalnych dokumentów albo ponoszenia kosztów ich notarialnego uwierzytelnienia.

Z powyższych względów uzasadnione jest prezentowane przez skarżącego stanowisko, że organ władzy publicznej jest uprawniony na podstawie art. 250 § 1

k.p.c. do urzędowego poświadczenia odpisu lub wyciągu z dokumentu znajdującego się w jego aktach, niezależnie od tego czy został on przez ten organ wytworzony. Podstawą wpisu do księgi wieczystej hipoteki przymusowej są urzędowo poświadczone przez Naczelnika Urzędu Skarbowego odpisy decyzji o określeniu wysokości zobowiązania podatkowego i dowodu doręczenia tej decyzji (art. 626² § 3 k.p.c. w zw. z art. 110 u.k.w.h. i art. 35 § 2 lit b. Ordynacji podatkowej).

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy w uwzględnieniu skargi kasacyjnej, której podstawy okazały się uzasadnione, uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 398¹⁵ zdanie pierwsze k.p.c.